

Antonio Skarmeta
**ΟΙ ΜΕΡΕΣ ΤΟΥ
ΟΥΡΑΝΙΟΥ ΤΟΞΟΥ**

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΑΣΙΛΑΚΟΥ

ΚΑΛΙΔΑΡΧΩΝΟΣ

*Erano i giorni dell'arcobaleno,
finito l'inverno tornava il sereno.*¹

ΝΙΚΟΛΑ ΝΤΙ ΜΠΑΡΙ

¹ Σ.τ.Μ.: Ιταλικά στο πρωτότυπο: «Αυτές ήταν οι μέρες του ουράνιου τόξου, το τέλος του χειμώνα, η επιστροφή της γαλήνης.»

ΕΝΑ

Την Τετάρτη συνέλαβαν τον καθηγητή Σάντος.

Τίποτα ασυνήθιστο στις μέρες μας. Μόνο που ο καθηγητής Σάντος είναι ο πατέρας μου.

Κάθε Τετάρτη πρώτη ώρα έχουμε φιλοσοφία, μετά γυμναστική και, στη συνέχεια, δύο ώρες άλγεβρα.

Πηγαίνουμε σχεδόν πάντα μαζί σχολείο. Εκείνος ετοιμάζει τον καφέ και εγώ τηγανίζω τα αυγά και βάζω το ψωμί στη φρυγανιέρα.

Ο μπαμπάς πίνει τον καφέ του δυνατό, χωρίς ζάχαρη. Εγώ βάζω στον δικό μου πολύ γάλα και, παρόλο που ούτε εγώ προσθέτω ζάχαρη, ανακατεύω το κουτάλι στο φλιτζάνι σαν να είχα βάλει.

Τούτο τον μήνα έχει παλιόκαιρο. Κρύο και ψιλόβροχο, και οι άνθρωποι αναγκάζονται να καλύπτουν τις μύτες τους με κασκόλ. Ο μπαμπάς έχει μια μπεζ καπαρντίνα, όπως αυτές που φορούν οι ντετέκτιβ στις ταινίες.

Εγώ φοράω το μαύρο δερμάτινο μπουφάν μου πάνω από τη μαθητική στολή. Οι σταγόνες της βροχής γλιστρούν πάνω στο ρούχο και δεν καταφέρνουν να με μουσκέψουν. Η διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο και πάλι πίσω είναι μόλις πέντε τετράγωνα. Και, με το που βγαίνουμε από το ασανσέρ, ο μπαμπάς ανάβει το πρωινό τοιγάρο και το καπνίζει αργά μέχρι την πύλη του σχολείου.

Το τοιγάρο διαρκεί ακριβώς ώσπου να φτάσουμε εκεί· μετά, το πετάει στο έδαφος και με μια θεατρική χειρονομία με προτρέπει να πατήσω το αποτοίγαρο με το παπούτσι μου. Έπειτα πηγαίνει στο γραφείο των καθηγητών να αναζητήσει το βιβλίο ύλης και, όταν μπαίνει στην τάξη, μας ρωτάει πού είχαμε μείνει την τελευταία φορά.

Τελευταία φορά μιλούσαμε για τον Πλάτωνα και τον μύθο του σπηλαίου.

Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, οι άνθρωποι ζουν σαν ζόμπι και βλέπουν εικόνες να περνούν στον τοίχο μιας σπηλιάς. Μόνο που οι εικόνες αυτές δεν είναι τίποτα άλλο από σκιές των αληθινών πραγμάτων· σκιές οι οποίες σχηματίζονται από μια φωτιά που καίει στη σπηλιά. Οι άνθρωποι αυτοί, λοιπόν, δεν πιστεύουν για αληθινό τίποτε άλλο, παρά μονάχα τις σκιές. Αν όμως έβγαιναν από τη σπηλιά και έβλεπαν τα πράγματα υπό το φως του ήλιου, θα καταλάβαιναν ότι είχαν ζήσει μες στην πλάνη και ότι αυτό που θεωρούσαν αληθινό ήταν απλώς μια χλωμή αντανάκλαση της πραγματικότητας.

Ο καθηγητής Σάντος παίρνει απουσίες προτού επιστρέψει στον Πλάτωνα και, αν κάποιος μαθητής απουσιάζει, βάζει μια κόκκινη κουκκίδα πλάι στο όνομά του. Παρότι ξέρει πολύ καλά ότι μαζί πήγαμε στο σχολείο, όταν φτάνει στο γράμμα «Σ», αμέσως μετά το «Σάλας» λέει «Σάντος» και εγώ τότε πρέπει να απαντήσω «παρών». Ο πατέρας μου επιμένει ότι το γεγονός πως έτυχε να τον έχω καθηγητή στο μάθημα φιλοσοφίας δεν με απαλλάσσει από καμία ευθύνη, ούτε καν από τον παραλογισμό να δηλώνω «παρών» την ώρα που εκείνος παίρνει απουσίες. Λέει ακόμα ότι, αν δεν διαβάζω, ας είμαι γιος του, δεν πρόκειται να με περάσει.

Μου αρέσει η φιλοσοφία, αν και δεν θα ήθελα να γίνω καθηγητής όπως ο μπαμπάς, γιατί πρέπει να σηκώνεται νωρίς,

να καπνίζει μαύρο καπνό και, σαν να μην έφταναν όλα αυτά, κερδίζει ελάχιστα χρήματα.

Πριν ξεκινήσει το μάθημα, ο πατέρας μου τινάζει τα πέτα του μήπως και έχει απομείνει πάνω τους κάποια στάχτη. Και μετά πετάει την αγαπημένη του φράση: «Γιατί υπάρχει το Είναι και όχι το Τίποτα;» Και προσθέτει: «Αυτή είναι η ερώτηση του ενός εκατομμυρίου δολαρίων. Και αυτό είναι βασικά το μόνο και μεγάλο ζήτημα της φιλοσοφίας.»

Το ερώτημα που με απασχολεί τούτες τις μέρες είναι ότι, αν υπάρχει το Είναι, πρέπει να έχει κάποιο νόημα γιατί, διαφορετικά, η ύπαρξή του δεν θα είχε κάποια σημασία.

Η φίλη μου η Πατρίσια Μπετίνι υποστηρίζει ότι το νόημα του Είναι είναι μόνο να υπάρχουν, χωρίς κάποιον σκοπό. Και μου ζητάει να μην περιπλέκω τόσο πολύ τα πράγματα και να είμαι αυθόρμητος. Εκείνη είναι κάτι σαν χίπισσα.

Εκείνη την Τρίτη το βράδυ, μια μέρα πριν συλλάβουν τον μπαμπά, του εξήγησα τις σκέψεις της Πατρίσια Μπετίνι και εκείνος έγινε έξω φρενών. Έριξε δυο φορές αλάτι στη σούπα του και μετά την έσπρωξε στην άκρη και είπε ότι δεν επρόκειτο να τη φάει γιατί παραήταν αλμυρή.

Άνοιξα την τηλεόραση, αλλά η πρώτη εικόνα που είδα ήταν του Πινοσέτ να φιλάει μια ηλικιωμένη γυναίκα, οπότε την έκλεισα, πριν τη δει ο μπαμπάς.

Εκείνος βρήκε τότε την ευκαιρία να μου πει ότι δεν θα έπρεπε να εμπιστεύομαι την Πατρίσια Μπετίνι γιατί, αν πιστεύει ότι το Είναι είναι μόνο να είσαι και τίποτε παραπάνω, κάτι της διαφεύγει, κάτι που κανένα έξυπνο κορίτσι δεν πρέπει να ξεχνάει, και αυτό είναι ότι οι άνθρωποι έχουν συνείδηση· οι άνθρωποι είναι το Είναι και ταυτόχρονα σκέφτονται το Είναι· και, επομένως, με τη σκέψη τους μπορούν να δώσουν ένα νόημα και μία κατεύθυνση στο Είναι. Με άλλα λόγια μπορούν να ορίσουν απόλυτες αξίες και να φιλοδοξούν να τις φτάσουν. Η Αρετή εί-

ναι Αρετή. Η Δικαιοσύνη είναι Δικαιοσύνη και δεν μπορεί να υπάρξει «δικαιοσύνη στο μέτρο του δυνατού».

Σύμφωνα με τον μπαμπά μου, αυτό που έχει σημασία είναι η ηθική, δηλαδή τι κάνουμε με το Είναι.

ΔΥΟ

Την Πέμπτη το απόγευμα ο Αδριάν Μπετίνι έλαβε μια επιστολή. Δεν του την έφερε ο ταχυδρόμος της γειτονιάς αλλά δύο νεαροί αστυνομικοί. Χτύπησαν το κουδούνι διακριτικά και ήταν χαμογελαστοί όταν είπαν στην οικιακή βοηθό ότι ήθελαν να παραδώσουν προσωπικά την επιστολή στον ιδιοκτήτη του σπιτιού. Ο νεαρός Νίκο Σάντος, που εκείνη τη μέρα ήταν προσκεκλημένος της οικογένειας για τσάι, παρακολούθησε τη σκηνή από την τραπεζαρία και έπειτα στάθηκε στο βλέμμα που του έριξε η Πατρίσια Μπετίνι, όταν ο πατέρας της κατευθύνθηκε ήρεμα και αδιαμαρτύρητα προς την εξώπορτα, ντυμένος με μια ξεθωριασμένη μάλλινη ζακέτα.

Αφού υπέγραψε και συμπλήρωσε τον αριθμό της ταυτότητάς του στο σημείο που του υπέδειξαν αδιάφορα οι νεαροί για να πιστοποιήσει την παραλαβή του εγγράφου, άνοιξε τον φάκελο και βυθίστηκε στο περιεχόμενο της επιστολής.

Σαν να είχε μαντέψει ότι η κόρη του και ο Νίκο θα τον ρωτούσαν περί τίνος πρόκειται, ο κύριος Μπετίνι τούς πρόλαβε, εξηγώντας τους ότι ήταν μία κλήτευση του Υπουργείου Εσωτερικών να παρουσιαστεί την επομένη, στις δέκα το πρωί.

Η Πατρίσια Μπετίνι τaráχτηκε. Ο πατέρας της είχε φυλακιστεί δύο φορές· και κάποια στιγμή τον είχαν απαγάγει κά-

τι άγνωστοι τραμπούκοι και τον είχαν χτυπήσει μέχρι που είχε μείνει αναίσθητος.

Ο άνδρας ζήτησε από τη σύζυγό του, τη Μαγδαλένα, να τους συντροφέψει στο τραπέζι. Και, αφού ανακάτεψε για αρκετή ώρα το τσάι του, ομολόγησε ότι δεν ήξερε αν θα έπρεπε να εμφανιστεί στο ραντεβού με τον δικτάτορα την επόμενη μέρα. Ή αν έπρεπε να φτιάξει άμεσα ένα βαλιτσάκι με κάποια ρούχα και να κρυφτεί κάποιες μέρες σε σπίτια φίλων.

Η Πατρίσια Μπετίνι τού συνέστησε να κρυφτεί.

Η σύζυγός του του συνέστησε να πάει στη συνάντηση. Καλύτερα να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα παρά να περάσει μια ολόκληρη ζωή στην παρανομία.

Ο Νίκο Σάντος άπλωσε προσεκτικά το λιωμένο αβοκάντο στο φρυγανισμένο ψωμί του. Η σιωπή ήταν τόσο αδιαπέραστη, που ακόμα και η ανεπαίσθητη κίνηση του μαχαιριού πάνω στο ψωμί τού φάνηκε βίαιη.

ΤΡΙΑ

Την Τετάρτη που συζητούσαμε την αλληγορία του σπηλαίου, μπήκαν στην τάξη δύο φρεσκοξυρισμένοι άνδρες με κοντοκουρεμένα μαλλιά και ζήτησαν από τον μπαμπά να τους συνοδέψει.

Ο μπαμπάς μου κοίταξε την καρέκλα όπου είχε αφήσει την καπαρντίνα του και ο ένας από τους άνδρες τού είπε να την πάρει μαζί του. Ο πατέρας μου τη σήκωσε χωρίς να μου ρίξει ούτε μια ματιά.

Ή μάλλον, δεν ξέρω πώς να το εξηγήσω, αλλά με κοίταξε χωρίς να με κοιτάξει.

Κι ήταν παράξενο, γιατί, όταν οι δύο άνδρες πήραν τον μπαμπά μου, όλοι οι συμμαθητές μου με κοιτούσαν.

Και είμαι σίγουρος ότι σκέφτηκαν πως φοβήθηκα. Ή μπορεί να θεωρούσαν ότι θα έπρεπε να πηδήξω πάνω στους άνδρες και να τους επιτεθώ για να τους εμποδίσω να πάρουν τον πατέρα μου.

Αλλά με τον καθηγητή Σάντος είχαμε προβλέψει αυτή την κατάσταση.

Της είχαμε δώσει μέχρι και όνομα: την αποκαλούσαμε κατάσταση Μπαρόκ· αν έπαιναν αιχμάλωτο τον πατέρα μπροστά σε μάρτυρες, αυτό σήμαινε ότι δεν μπορούσαν να τον εξαφανίσουν, όπως έκαναν με άλλους ανθρώπους, τους οποίους βάζουν σε ένα σακί με πέτρες και τους ρίχνουν στον ωκεανό από

ένα ελικόπτερο. Είμαστε τριάντα πέντε μαθητές στην τάξη μου και όλοι είδαμε με τα ίδια μας τα μάτια ότι πήραν τον πατέρα. Εκείνος λέει ότι αυτή είναι η βέλτιστη κατάσταση, γιατί σίγουρα δεν θα τον σκοτώσουν. Στην περίπτωση αυτή, προστατεύεται από μάρτυρες.

Σύμφωνα με το σχέδιο Μπαρόκ, αν συλλάβουν τον πατέρα, εγώ πρέπει να καλέσω δύο τηλεφωνικούς αριθμούς που έχω μεν αποστηθίσει, αλλά δεν γνωρίζω τα ονόματα των ανθρώπων που πρόκειται να απαντήσουν. Μετά πρέπει να συνεχίσω να ζω μια απολύτως φυσιολογική ζωή, να γυρίζω σπίτι, να παίζω ποδόσφαιρο, να πηγαίνω στον κινηματογράφο με την Πατρίσια Μπετίνι, να μη χάνω μαθήματα και, στο τέλος του μήνα, να περνάω από το Υπουργείο Οικονομικών να εισπράττω τον μισθό του.

Έτσι, όταν πήραν τον καθηγητή Σάντος, βάλθηκα να σχεδιάζω κύκλους σε μια σελίδα τετραδίου, ενώ ένιωθα τη σιωπή να γιγαντώνεται γύρω μου σαν ιστός της αράχνης. Είμαι σίγουρος πως οι συμμαθητές μου σκέφτονταν ότι από καθαρό ένστικτο θα έπρεπε να πηδήξω και να υπερασπιστώ τον γέρο μου.

Αλλά ο μπαμπάς μου έχει πει εκατό φορές ότι δεν φοβάται τίποτε στον κόσμο, εκτός από το να συμβεί κάτι σε μένα.

Και όλοι εδώ γύρω γνωρίζουν ότι ένα δεκαεπτάχρονο αγόρι εξαφανίστηκε πριν από μερικούς μήνες και δεν έχει επιστρέψει ακόμη.

Πρέπει να αγνοήσω αυτά τα βλέμματα, γιατί δεν γίνεται να εξηγήσω στους συμμαθητές μου ότι ακολουθώ τον συλλογισμό Μπαρόκ.

Αν ο μπαμπάς μου είχε εξαφανιστεί χωρίς μάρτυρες, τότε θα είχαμε να κάνουμε με τον συλλογισμό Βαρβαρότητα και εγώ μάλλον θα είχα ήδη πεθάνει από θλίψη.

Αφού πήραν τον καθηγητή Σάντος, ήρθε ο καθηγητής Ρικέλμε και μας έβαλε μια άσκηση κατανόησης κειμένου.

Και, όταν επιτέλους έφτασε το διάλειμμα, εγώ πήγα στο μπάνιο. Δεν ήθελα να μιλήσω σε κανέναν. Ούτε ήθελα να μου μιλήσει κανείς.

ΤΕΣΣΕΡΑ

Ο κύριος Μπετίνι ξέθαψε μια γραβάτα από κάποιο μπαούλο και την έδεσε ανόρεκτα μπροστά στον καθρέφτη. Έστειλε την κόρη του την Πατρίσια στο σχολείο με ταξί και ζήτησε από τη γυναίκα του να τον συνοδέψει μέχρι την είσοδο του υπουργείου. Φτάνοντας εκεί τη φίλησε και μόλις βγήκε από το αυτοκίνητο της παρέδωσε τα κλειδιά του οχήματος «για παν ενδεχόμενο».

Δέκα παρά πέντε ακριβώς, ο Αδριάν Μπετίνι έμπαινε στο κεντρικό επιτελείο της δικτατορικής κυβέρνησης.

Οι γραμματείς στην είσοδο φορούσαν φούξια στολές, μιλούσαν απαλά, ήταν ευγενικές και μύριζαν όμορφα.

Τον πήγαν από το ένα γραφείο στο άλλο, από τον έναν ανελκυστήρα στον άλλον, από τον έναν υπάλληλο στον άλλον, ώσπου τελικά τον οδήγησαν σε ένα επιπλωμένο γραφείο με μαλακές δερμάτινες πολυθρόνες και αθόρυβα χαλιά.

Πίσω από το γραφείο («πίσω από το γραφείο» είπε από μέσα του ο Μπετίνι, σαν να διηγούνταν σε κάποιον την ιστορία που πιθανόν να μην είχε ποτέ την ευκαιρία να αφηγηθεί) ήταν καθισμένος ο υπουργός Εσωτερικών αυτοπροσώπως.

Ο Μπετίνι παρ' ολίγο να καταρρεύσει. Ο δόκτωρ Φερνάντες θεωρείτο ο σκληρότερος άνθρωπος του καθεστώτος. Μόνο ο στρατηγός Πινοσέτ τον ξεπερνούσε σε τέτοια θέματα. Ο Μπετίνι ήξερε επίσης ότι, αν εκείνη τη στιγμή αναγκαζόταν να μιλήσει, η φωνή του θα έβγαινε βραχνή.

Ο υπουργός Εσωτερικών τού χαμογέλασε.

«Σας ευχαριστώ που ήρθατε, δον Αδριάν. Θέλω να σας ενημερώσω ότι εντός δύο μηνών η κυβέρνηση προτίθεται να προκηρύξει δημοψήφισμα. Γιατί χαμογελάτε;»

Ο άνδρας προσπάθησε να συγκρατήσει την έκφραση του προσώπου του. Έσφιξε τα χέρια στις τσέπες του σακακιού του καθώς απαντούσε:

«Ένα δημοψήφισμα όπως αυτό του 1980, κύριε υπουργέ;»

«Στο δημοψήφισμα του '80 δεν υπήρξε νοθεία. Ο Πινοτσέτ επικράτησε με το εβδομήντα τοις εκατό των ψήφων. Κατανοώ όμως απόλυτα γιατί εσείς, ως αριστερός, αναγκάζεστε, μπροστά σε ένα τόσο συντριπτικό αποτέλεσμα, να καταφύγετε στη δημαγωγία και να μας κατηγορήσετε για απάτη.»

Ο Μπετίνι τίναξε το πέτο του σαν να ήθελε να διώξει κάποια σάχτη. Το να επιχειρηματολογεί πρόσωπο με πρόσωπο με τον υπουργό Εσωτερικών είχε αρχίσει να του προξενεί μια απρόσμενη ηρεμία. Αν σκόπευαν να τον σκοτώσουν ή να τον βασανίσουν, ό,τι και να έλεγε δεν θα είχε την παραμικρή σημασία. Κυριευμένος από μια ξαφνική αυτοκτονική αξιοπρέπεια, άνοιξε το στόμα του πριν καλά καλά το σκεφτεί.

«Με συγχωρείτε αν σας έδωσα αυτή την εντύπωση, κύριε υπουργέ. Αλλά οι άνθρωποι τείνουν να γίνονται καχύποπτοι όταν σε ένα δημοψήφισμα δεν εκπροσωπούνται άλλα κόμμα-τα· όταν η καταμέτρηση των ψήφων διενεργείται αποκλειστικά από μέλη της κυβέρνησης· όταν δεν υπάρχει ελεγκτική επιτροπή· και όταν απουσιάζει ένας ανεξάρτητος από την κυβέρνηση Τύπος, που θα εξέφραζε την αντίθετη από τη δική σας άποψη. Πέραν όμως από αυτές τις ασήμαντες λεπτομέρειες, το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος που κέρδισε τότε ο Πινοτσέτ θα πρέπει να ήταν μάλλον καθαρό.»

Ο υπουργός ταλαντεύτηκε στην περιστρεφόμενη πολυθρόνα του και χαμογέλασε, δείχνοντας μια τέλεια οδοντοστοιχία, που τον έκανε να φαίνεται νεότερος.

«Αυτή τη φορά, θα διοργανωθούν όλα στην εντέλεια. Θέλουμε το δημοψήφισμα της 5ης Οκτωβρίου να είναι άψογο. Τα μέλη της αντιπολίτευσης θα επιτραπεί να βρίσκονται στα εκλογικά τμήματα, θα υπάρχουν εκπρόσωποι των πολιτικών μας αντιπάλων στα κέντρα καταμέτρησης, δεν θα αποκλειστεί η παρουσία διεθνών παρατηρητών και, από αύριο, αίρεται η κατάσταση πολιορκίας σε ολόκληρη τη χώρα.»

«Τέλεια! Και τι θα ψηφίσουμε;»

«“Ναι” ή “Όχι”.»

«“Ναι” ή “Όχι”;»

«Το “Ναι” σημαίνει ότι θέλετε να παραμείνει πρόεδρος ο Πινοτσέτ άλλα οκτώ χρόνια· το “Όχι” ότι θέλετε να αποχωρήσει και να προκηρυχθούν εντός ενός έτους εκλογές μεταξύ διαφόρων υποψηφίων.»

«Εκλογές!»

«Και δεν είναι μόνο αυτό. Εφόσον θέλουμε να νομιμοποιήσουμε δημοκρατικά τον Πινοτσέτ στα μάτια ολόκληρου του κόσμου, θα επιτρέψουμε στην αντιπολίτευση να προπαγανδίσει το “Όχι στον Πινοτσέτ” στην τηλεόρασή μας.»

«Στην τηλεόραση!»

Ο υπουργός τού πρόσφερε ένα ποτήρι εμφιαλωμένο μεταλλικό νερό.

«Δεν έχω σαμπάνια να το γιορτάσετε. Δεχτείτε όμως παρακαλώ αυτό το ποτήρι δροσερό νερό.»

Ο Μπετίνι ένωθε το στόμα του στεγνό και, για να το δροσίσει, δεν κατάπιε αμέσως τη γουλιά με το μεταλλικό νερό.

«Λοιπόν, κύριε υπουργέ. Συγχαρητήρια γι’ αυτή την έκρηξη εκδημοκρατισμού. Εμένα, ωστόσο, γιατί με καλέσατε;»

Ο Φερνάντες σηκώθηκε από την πολυθρόνα του με μια σοβαρή και αινιγματική έκφραση, και χάιδεψε τις φούντες που κοσμούσαν τις κουρτίνες της τεράστιας τζαμαρίας.

«Ξέρω ότι είστε ορκισμένος εχθρός του καθεστώτος μας», είπε στον Μπετίνι, με γυρισμένη την πλάτη. «Γνωρίζω επίσης ότι κάποιιοι από τους άνδρες μου σας έδωσαν κάποτε ένα μικρό μάθημα.»

«Μάθημα; Τι αξιοθαύμαστος ευφημισμός, σενιόρ Φερνάντες!»

Ο υπουργός γύρισε τώρα να τον αντιμετωπίσει, κουνώντας το δάχτυλό του μπροστά στη μύτη του Μπετίνι.

«Αν θέλετε να ξέρετε, τους επέπληξα αυστηρά γι' αυτό.»

«Η σπασμένη μου κλείδα σάς ευγνωμονεί. Τώρα, θα μπορούσατε να μου πείτε τι θέλετε από μένα;»

Ο Φερνάντες ένωσε τις παλάμες των χεριών του και τις έφερε μπροστά στο πιγούνι του.

«Πριν από δεκαπέντε περίπου χρόνια εργαζόμουν ως ανώτατο στέλεχος της Coca-Cola· και εσείς κερδίσατε τον θαυμασμό μου ως διαφημιστής μιας αντίπαλης εταιρείας. Είχατε αναλάβει την εκστρατεία για ένα νέο αναψυκτικό, το Margot, το οποίο είχε μια περίεργη, ελαφρώς πικρή γεύση. Ήταν πολύ δύσκολο να φέρεις στην αγορά ένα ποτό με πικρή γεύση γιατί όλοι είχαν συνηθίσει σε γλυκά αναψυκτικά. Το θυμάστε;»

«Το θυμάμαι, κύριε υπουργέ.»

«Θυμάστε ποιο ήταν το σλόγκαν εκείνης της επιτυχημένης καμπάνιας;»

«Ναι. *Margot, πικρό όπως η ζωή.*»

«Υπέροχο, κύριε Μπετίνι, μεγαλοφυές!»

«Μη μου πείτε ότι με καλέσατε για να με συγχαρείτε για ένα σλόγκαν που έγραψα πριν από δεκαπέντε χρόνια.»

Ο υπουργός έκλεισε τη δεξιά γροθιά του στην παλάμη του άλλου χεριού του.

«Όχι. Αλλά τώρα έχω ένα προϊόν προς πώληση. Ένα προϊόν που ο λαός βρίσκει κάπως πικρό: άλλη μια οκταετία Πινοσέτ.»

Ο Μπετίνι για μια στιγμή αμφιταλαντεύτηκε· δεν ήξερε αν έπρεπε να χαμογελάσει ή να το αφήσει να περάσει έτσι.

«Κύριε υπουργέ, τι ακριβώς μου προτείνετε;»

«Επειδή υποψιάζομαι πως η αντιπολίτευση θα σας ορίσει επικεφαλής της καμπάνιας εναντίον του Πινοσέτ, εγώ σας προτείνω να τεθείτε επικεφαλής της διαφημιστικής εκστρατείας για το “Ναι”.»

«“Ναι στον Πινοσέτ”;»

«“Ναι στον Πινοσέτ”. Θα περίμενα οποιαδήποτε άλλη αντίδραση σε μια τέτοια πρόταση εκτός από ένα χαμόγελο. Πιστέψτε με, νιώθω ανακουφισμένος. Γιατί χαμογελάτε;»

Ο πατέρας της Πατρίσια Μπετίνι πίεσε με τρία δάχτυλα τη βάση της μύτης του σαν να πάσχιζε να κατευνάσει μια νευραλγία.

«Τι κύκλους κάνει η ζωή! Όταν ο Πινοσέτ έκανε το πραξικόπημα και σας όρισε υπουργό, με έδιωξαν από τη δουλειά, με έβαλαν στη φυλακή και με βασάνισαν. Και, τώρα, το ίδιο άτομο που με έβαλε στη φυλακή και με άφησε άνεργο μου προσφέρει δουλειά.»

«Δεν μου διαφεύγει η παραδοξότητα της κατάστασης. Μα είστε ο καλύτερος διαφημιστής της χώρας και για αυτή την καμπάνια θέλω μόνο τον καλύτερο. Έναν επαγγελματία! Μπορείτε να κριτικάρετε την κυβέρνησή μας όσο θέλετε, αλλά δεν μπορείτε να αρνηθείτε ότι περιστοιχίζόμαστε από μια λαμπρή ομάδα επαγγελματιών. Η οικονομία μας ακμάζει!»

«Για τους πλούσιους.»

«Σύντομα θα έρθει η στιγμή που ο πλούτος θα είναι τόσος, που θα φτάσει και στους φτωχούς.»

«Ιδού λοιπόν το σλόγκαν που χρειάζεστε για την καμπάνια σας· “Ναι στον Πινοσέτ: Όταν οι πλούσιοι βαρεθούν, θα ρίξουν τα ψίχουλα από το τραπέζι τους και στους φτωχούς”.»

«Είμαι βέβαιος ότι εσείς θα σκεφτείτε κάτι πολύ καλύτερο, Μπετίνι. Τι λέτε;»

«Τι να σας πω; Λένε ότι δεν συμβαίνει το παραμικρό σ’ αυτήν εδώ τη χώρα που να μην το γνωρίζετε.»

«Ω, ναι. Την έχω ακούσει κι εγώ αυτή την υπερβολή.»

«Λένε ότι δεν κουνιέται φύλλο, αν δεν το γνωρίζετε.»

«Είναι μια φήμη που ενίοτε με ευχαριστεί κι άλλοτε απλώς περιπλέκει τα πράγματα.»

Ο Μπετίνι γέμισε το ποτήρι του με μεταλλικό νερό, ήπιε μια γουλιά και σκούπισε τα χείλια του με την ανάστροφη του χεριού του.

«Η κόρη μου, η Πατρίσια, ανησυχεί γιατί οι άνδρες σας συνέλαβαν τον καθηγητή φιλοσοφίας του αγοριού της.»

«Μάλιστα.»

«Είναι ένας άνθρωπος μεγάλος σε ηλικία, με ειδίκευση στην αρχαιοελληνική φιλοσοφία. Ουσιαστικά, δεν αποτελεί κίνδυνο για κανέναν. Είναι άνθρωπος προχωρημένης ηλικίας.»

«Τι είναι; Κανένας μαθουσάλας;»

Ο υπουργός χτύπησε τους μηρούς του και ξέσπασε σε γέλια με το ίδιο του το αστείο. Έπειτα άνοιξε ένα πράσινο ντοσιέ.

«Απλώς λέω ότι δεν είναι πια νέος.»

«Συγχωρέστε με για το αστείο, Μπετίνι. Πολλοί άνθρωποι ανησυχούν άνευ λόγου. Ενίοτε οι άνδρες μου κάνουν κάποιες ερωτήσεις ρουτίνας και έπειτα οι κρατούμενοι επιστρέφουν στο σπίτι τους σώοι και αβλαβείς.»

«Κύριε υπουργέ, υπάρχουν πάνω από τρεις χιλιάδες αγνοούμενοι.»

«Υπερβολές των στατιστικών! Η χώρα έχει ήδη ξεπεράσει την κρίση. Δεν σας διαβεβαίωσα πριν λίγο ότι θα έχουμε ένα

εκατό τοις εκατό δημοκρατικό δημοψήφισμα; Η κόρη σας δεν χρειάζεται να ανησυχεί για τίποτε.»

Ο Μπετίνι σηκώθηκε και τακτοποίησε τον κόμπο της γραβάτας του για να κρύψει το μήλο του Αδάμ, που ανασηκώθηκε απότομα όταν κατάπιε το σάλιο που είχε μαζευτεί στο στόμα του.

«Σάντος», είπε τραχιά.

«Πώς είπατε;»

«Σάντος. Ο καθηγητής φιλοσοφίας ονομάζεται Ροδρίγο Σάντος.»

Ο υπουργός έβαλε τα χέρια του πάνω στο ντοσιέ, ίσιωσε μια σελίδα και διέγραψε έναν κύκλο με την άκρη της πέννας του.

«Σχολείο;»

«Το Εθνικό Ινστιτούτο.»

«“Ο πρώτος φανός του έθνους”.»

«Πώς είπατε;»

«“Ο πρώτος φανός του έθνους”. Αυτό λένε οι στίχοι του ύμνου του Εθνικού Ινστιτούτου. Πού έλαβε χώρα το γεγονός;»

«Στη σχολική αίθουσα.»

«Μάρτυρες της προσαγωγής;»

«Πάνω από τριάντα μαθητές. Συνέβη την ώρα του μαθήματος.»

Ο υπουργός ξεφύσησε και ξαφνικά φάνηκε κουρασμένος.

«Εξωτερική περιγραφή των αξιωματικών;»

«Κοντά μαλλιά, νέοι, αδιάβροχα...»

«Όπως στις ταινίες. Ημέρα;»

«Τετάρτη, την πρώτη ώρα.»

Ο υπουργός έκλεισε απότομα το ντοσιέ, σήκωσε το πιγούνι του και άφησε επίτηδες να πλανηθεί μια σιωπή προτού μιλήσει.

«Και, για την υπόθεσή μας, τι έχετε να μου πείτε, Μπετίνι;»

**Βασισμένο στην αληθινή ιστορία πίσω από τη διαφημιστική καμπάνια
που συνέβαλε στην πτώση του Πινοτσέτ**

Ο Νίκο βλέπει τον πατέρα του, τον καθηγητή Φιλοσοφίας Ροδρίγο Σάντος, να συλλαμβάνεται εν ώρα μαθήματος μπροστά σε όλη την τάξη και συνειδητοποιεί ότι κύρια αποστολή του από εδώ και στο εξής είναι να καταφέρει να τον σώσει. Η αγαπημένη του, Πατρίσια Μπετίνι, τον συντροφεύει σε όλο αυτό και μαζί θα αυτοσχεδιάσουν γεμάτοι χιούμορ και φαντασία, ανοίγοντας μια δίοδο ελευθερίας σε μια χώρα βυθισμένη στη δικτατορία και τη σιωπή.

Ένα μυθιστόρημα για πατέρες και γιους, για δασκάλους και μαθητές, που θα κάνουν τα αδύνατα δυνατά ώστε να επιστρέψουν στην γκρίζα πρωτεύουσα τα χρώματα και η μουσική. Με δεξιοτεχνική πρόζα, ο Αντόνιο Σκάρμετα και η φωνή τού έφηβου πρωταγωνιστή του μας αφηγούνται μια πραγματική ιστορία γεμάτη προσδοκία και ελπίδα σε δύσκολους καιρούς. *Οι μέρες του ουράνιου τόξου* είναι το επίκεντρο της αφήγησης του Αδύνατου· του πώς, την 5η Οκτωβρίου 1988 στη Χιλή, δεκαπέντε λεπτά διαφημιστικού χρόνου στάθηκαν αρκετά για να βάλουν τέλος σε δεκαπέντε χρόνια μιας από τις σκαιότερες δικτατορίες στον κόσμο, αυτής του Αουγκούστο Πινοτσέτ.

 **ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ**

www.klidarithmos.gr

ISBN 978-960-645-147-8

9 789606 451478